

Kampen for menneskeverdet

Taler

Dagfinn Høybråten

Dato

10 mars 2006

Omstendigheter

KrFs landsstyremøte

- 1 Har du noen gang spurt en fireåring om hvor gammel hun eller han er? Mest sannsynlig vil pjokken eller jentungen strekke fire fingre i været og stolt si: - Fire år! Og du vil bryte ut: - Å, har du blitt sååå gammel! I denne sammenhengen vil ordet "gammel" ha en positiv betydning. Slik er det dessverre ikke i samfunnet
- 5 for øvrig. Mange er redde for alderdommen. Frykten for å bli ensomme eller syke sitter dypt i folk. En del er engstelige for å bli en belastning for sine omgivelser. Andre er bekymret for å ikke få hjelp når de trenger den.

- For snart et år siden døde pave Johannes Paul II i Roma. En hel verden fulgte
- 10 hans siste dager og timer. De siste årene var paven sterkt preget av sykdom. Vi led med ham når han måtte mobilisere all sin kraft for å snakke til folkemengdene. Pavens personlige lidelseshistorie gjorde sterkt inntrykk på oss. I møte med den nesten totale ungdomsdyrkingen i våre vestlige samfunn, der menneskets "markedsverdi" i stor grad avgjøres av overflatiske faktorer som
- 15 utseende og materiell vellykkethet, ble verdigheten i pavens skrøpelighet en viktig påminnelse om menneskets absolutte verdi - uavhengig av alder, helse og yteevne.

- Vårt samfunn har få tabuer igjen. Men vi er i ferd med å få et nytt:
- 20 Alderdommen. Eldre inkluderes i stadig mindre grad i fellesskapet. Skrøpeligheten gjemmes bort. Som samfunn er vi snart nødt til å ta en debatt om hvordan vi forholder oss til alderdommen. Det er behov for en mentalitetsendring.
- 25 Vi må slutte å se på alder som en sykdom. Vi må ikke betrakte alderdommen som en endestasjon, For alderdommen er en viktig del av livet! Det handler om å noe så gammeldags som å gjenreise respekten for de eldre. Og

30 da tenker jeg ikke bare på vanlig høflighet, slik som å reise seg for eldre på trikken. Nei, vi må stanse den utviklingen som gjøre at mennesker føler seg mindreverdige straks den første rynken eller det første grå håret dukker opp!

Eldre i arbeidslivet

35 Om vi tar en titt i blader som er beregnet for de litt eldre blant oss, oppdager vi at mange av dem er fulle av reiseannonser. dag bruker mange eldre pensjonisttilværelsen til å reise og oppleve nye steder. Det er bra. Dagens eldre er friskere enn noensinne. De har ork, kraft og vilje.

Noen andre eksempler viser også dette:

40 Golda Meir var statsminister i Israel. Det var hun til hun fylte 76 år. Dere kan være sikre på at det ikke var noe enkelt politisk oppdrag.

Konrad Adenauer, en av Europas absolutt mest betydningsfulle statsledere på 1900-tallet, var 73 år når han ble valgt til Vest-Tysklands første forbundskansler. Han sluttet som kansler når han var 87 år gammel.

45 Moder Teresa var "still going strong" langt oppe i 80-årsalderen og arbeidet intensivt for hjelpe og pleie syke og døende.

Disse superkjendisene er eksempler på at mennesker med høy alder kan ha mye å bidra med. Du har sikkert selv kjent eller kjenner eldre personer som virket og
50 gjort en beundringsverdig innsats langt opp i årene.

Hvor er da slik at eldre mennesker i stadig større grad støtes ut av arbeidslivet? Hvor er respekten for eldre mennesker som tilbyr sin kunnskap og sin erfaring, men som avfeies fordi de har hatt sin 60. eller 65. fødselsdag? Eldre mennesker
55 er den siste gruppen i vårt samfunn som det er allment akseptert å diskriminere. En fersk undersøkelse fra MMI dokumenterer at halvparten av arbeidsgiverne her i landet ikke engang vil vurdere å ansette en arbeidssøker som har mindre enn ti år igjen av sin yrkeskarriere. Vi vet videre at omstillingsprosesser ofte medfører at eldre ansatte presses ut av bedriften ved hjelp av ulike tilbud om
60 førtidspensjonering.

Og eldre arbeidstakere opplever at de forbigås ved fordeling av oppgaver, opplæringstiltak og avansement på arbeidsplassen.

Dette er alvorlig for den enkelte som rammes. Men det er enda mer alvorlig for
65 samfunnet, som går glipp av den unike arbeidskraften seniorenene kan tilby. Vi har ikke råd til å la være å høste av seniorenenes kunnskap og erfaring! På framtidas

arbeidsmarked vil vi være helt avhengige av denne arbeidskraften.

70 Diskrimineringen av eldre i arbeidslivet skjer til tross for at arbeidsmiljøloven klart forbyr aldersdiskriminering og går langt i pålegge arbeidsgiverne å tilrettelegge arbeidet til den ansattes behov og forutsetninger. Den foregår på tross av fine målsettinger om inkludering av de eldste i IA-avtalene.

75 Diskrimineringen av eldre skjer også til tross for at det er dokumentert at eldre arbeidstakere har stor kompetanse, er pålitelige, produktive og har en positiv innvirkning på arbeidsmiljøet. Jeg er overbevist om at fordommer og negative holdninger forklarer mye. Arbeidsgivere tror det er mer lønnsomt å satse på en 30-åring enn på de som er eldre enn 55 år. Men de burde vite bedre:

80 Som leder gjennom mange år vet jeg at 30-åringer ofte blir i virksomheten mellom fire og seks år, mens en 55-åring med stor sannsynlighet vil bli i bedriften fram til pensjonsalderen. Arbeidsgivers ansettelses- og opplæringskostnader gir altså ofte best avkastning dersom bedriftene tør å satse på senioren.

85

Det lønner seg å ansette seniorer. Men lønnsomheten er ikke et hovedargument for å holde eldre personer i arbeid. Utstøting av eldre arbeidstakere er en gradering av menneskeverdet. Å arbeidere for å inkludere senioren i arbeidslivet, er å arbeide for å ta respekten for enkeltmennesket på alvor. Vi må
90 la mennesker arbeide så lenge de vil og orker!

Aetat skal hjelpe arbeidsledige med å finne en ny jobb. Det viktig at hver enkelt arbeidsledig møtes med respekt og får en individuell behandling. Det skal for eksempel ikke stilles samme krav til en arbeidsledig 20-åring som til en på 62 år.

95

Aetat i Arendal har vist at det lønner seg å satse på god oppfølging av langtidsledige over 45 år. Takket være målrettet innsats og motiverte medarbeidere ble arbeidsledigheten i denne gruppen redusert med hele 40 prosent i løpet av fjoråret. Det er fantastisk - og et bevis på at det nytter!

100

Flere eldre opplever likevel uverdigg behandling hos Aetat. KrFs seniormedarbeider, Åse Gunhild Woie Duesund, har utfordret arbeidsministeren til å lage en forskrift som på en tydelig måte presiserer hvilke krav som etaten kan stille overfor denne gruppen.

105

Bjarne Håkon Hanssen er enig med oss i at det er et behov for opprydning - men han har foreløpig sagt nei til å presisere det såkalte aktivitetskravet gjennom forskrift. Det synes jeg er skuffende fra en statsråd med den ambisiøse tittelen "inkluderingsminister". Når Aetat, Trygdeetaten og sosialkontorene om korttid slås sammen, vil den enkelte bruker kunne gis bedre og mer helhetlig oppfølging. Man vil få en saksbehandler å forholde seg til. Jeg er sikker på at den nye velferdsforvaltningen vil gi mange seniorer bedre muligheter til å finne vei inn i arbeidslivet. Og jeg er stolt av at KrF gikk i bresjen for denne reformen!

Vi la også fram en pensjonsreform med det klare mål å oppmuntre folk til å stå lenger i arbeid. Et slikt mål krever endringer i tidligpensjonsordningene. Vi advarer derfor både regjeringen og partene mot å varig verne AFP-ordningen ved vårens lønnsoppgjør. Det vil kunne torpedere pensjonsreformens seniorprofil. KrF vil gjøre det enklere å kombinere pensjon og arbeidsinntekt i både offentlig og privat sektor. Slik vil vi stimulere til at folk kan være lenger i arbeidslivet.

"Vår verden er full av kunnskap, men savner visdom", sa svensken Alf Ahlberg. Å støtte ut seniorer som selv vil gjøre en innsats i arbeidslivet, i kulturlivet og i politikken er å kvitte seg med erfaring og visdom. Det har ikke vårt samfunn råd til!

Kvalitetsreform innen eldreomsorgen - Eldrereform 2

I januar henvendte KrF seg til de andre politiske partiene og inviterte dem til et felles krafttak for eldreomsorgen. Jeg har stor tro på at alle partier ønsker en bedre eldreomsorg. Det kan være uenighet om virkemidler, men vi skal ikke konstruere uenighet som ikke finnes. Vi må ikke lage konfrontasjoner for konfrontasjonenes skyld. Og nettopp derfor mener jeg at vi kan få til mye dersom vi løfter sammen. Å sikre alle en verdig alderdom er en stor nasjonal oppgave. De øvrige partiene har respondert positivt på KrFs henvendelse.

Det er bred tilslutning til KrFs initiativ om en ny felles dugnad for eldreomsorgen. Slik vi i forrige periode hadde barnehagekameratene, vil vi denne perioden kunne få eldrekameratene. Stortinget sist fredag sa Helse- og omsorgsministeren at hun vil ta initiativ til en dialog med partiene før regjeringen legger fram sitt forslag til eldreplan for Stortinget i juni. Samarbeidet vil bli avklart endelig under behandlingen av saken til høsten. Et bredt samarbeid vil kunne gi eldre, pårørende, kommuner, ansatte og

utdanningsinstitusjoner klare holdepunkter for årene som kommer.

Også i 1997 gikk partiene sammen om et felles løft for eldreomsorgen. Det ble på mange måter en suksess. Denne satsingen har gitt nesten 39.000 nye plasser i sykehjem og omsorgsboliger. Det er i dag langt flere sykehjems- og omsorgsboligplasser per eldre over 80 år enn i 1998, og eneromsandelen har gått betydelig opp.

Men eldreplanen fra 1997 var i stor grad en bygningsreform. Nå trenger vi en reform med vekt på innhold og kvalitet. KrF har klare krav til innholdet i en ny eldreplan. I en slik ny kvalitetsreform må vi først og fremst sikre at det blir flere hender i eldreomsorgen. Omsorgsfulle, varme og god kvalifiserte hender som har tid til hver enkelt. Derfor må vi øke rekrutteringen og styrke kompetansen for alle typer helse- og omsorgspersonell.

Noe av det første den rød-grønne regjeringen gjorde, var å kutte i bevilgningene til flere private høyskoler som utdanner sykepleiere. Det var svært dårlig beslutning i forhold til å sikre nok hender i eldreomsorgen. For det andre må heve kvaliteten i tjenestene. Vi må møte behovet til den enkelte bruker og pårørende. Mitt ønske er at eldre skal få leve gode og verdige liv også etter at de har blitt avhengige av hjelp. Det krever at vi tenker nytt. Stivbente rutiner kan raskt bli til hinder for kvalitet i eldreomsorgen. Vi må gi rom for at pleietrengende eldre kan være hele mennesker. De eldre må få ta med seg sine vaner og uvaner inn i institusjonene. Og eldre mennesker må få bestemme mer over egen hverdag.

For det tredje må vi løfte fram den frivillige- og familiebaserte omsorgen. Vi må erkjenne at det offentlige omsorgstilbudet aldri fullt ut kan erstatte den omsorgen de nære fellesskapene gir. Vi må ikke skape urealistiske forventninger til hva eldreomsorgen kan være. Som familie, venner og naboer kan vi bidra til å gi eldre mennesker et verdig liv. Men avlastnings- og omsorgslønnsordningene bør bli bedre.

I sin siste nyttårstale snakket Gro Harlem Brundtland om "nabokjerringa", Mange eldre er ensomme. De opplever at få kommer på besøk, I enkelte ekstreme tilfeller har vi sett at eldre har blitt liggende døde i sine leiligheter i ukesvis uten at noen har oppdaget dem. Det er skammelig.

Å bekjempe ensomhet er ikke først og fremst det offentliges ansvar - det ansvaret ligger hos deg og meg. Vi trenger flere "nabokjerringer", flere som tar seg tid til å gå på besøk, -ja, flere frivillige omsorgsarbeidere også inn mot

For det fjerde må vi utvide kapasiteten ytterligere. Vi må sørge for at pleietrengende eldre slipper å vente i lang tid på å få dekket sine nødvendige behov. Vi må sørge for at de som skrives ut etter sykehusopphold vet at de har et tilbud som samsvarer med det behovet de har.

Dersom noen av dere har minnebøker fra skoledagene, har kanskje en av klassekameratene skrablet ned følgende regle på en av sidene:

"Når du blir gammel og ingen vil ha deg, så sett deg på taket og la kråka ta deg!"

Denne i utgangspunktet humoristiske regla rommer også en hel

del alvor. Vi må skape et samfunn hvor det er lette å bli gammel. Vi må gjenreise respekten for de eldres menneskeverd. Et varmere samfunn er et samfunn som inviterer eldre med fellesskapet og ikke gjemmer skrøpeligheten bort. Dette er KrFs visjon for eldrepolitikken!

Sier en ting, gjør noe annet

Den rød-grønne regjeringen har nå sittet i snart fem måneder. Vi ser nå at valgløftene er i ferd med å innhente de rød-grønne politikerne. Vi har fått en regjering som i sak etter sak sier en ting - og gjør noe annet. De sa at "når full barnehagedekning er oppnådd, tidligst i 2008, skal kontantstøtten legges om". I budsjettet for 2006 blir kontantstøtten redusert i både beløp og tid. De sa at "regjeringen vil innføre et pliktig grønt sertifikatmarked for ny fornybar energi og mini- og mikrokraftverk". Nå har olje-og energiministeren droppet hele saken.

De sa at "regjeringen vil innføre en langsiktig tilskuddsordning til husholdningene for å stimulere til en omlegging til oppvarming basert på fornybar varme og til mer energieffektive alternativer i forhold til utstyr i boliger", I et brev til vår miljøpolitiske talskvinne Line Henriette Holten Hjemdal sier statsråden nei til å innføre en tilskuddsordning for energiomlegging i husholdninger.

De sa at "en rød-grønn regjering ikke vil trekke tilbake tillatelser som er gitt for om å opprette friskoler". Nå har de lagt fram en hastelov som trekker tilbake tillatelsen som er gitt til 40 skoler.

De sa at "avskrivningssatsene for bedriftene skulle bedres", I sitt statsbudsjett fjernet de Bondevik-regjeringens forslag om å forbedre avskrivningssatsene.

225 De sa at "vi ikke skal gi skattelette til de rike", i det første statsbudsjettet ga de skattelettelser til de 500.000 rikeste landet, samtidig som de kuttet i lettelsene til de med lave inntekter.

230 De sa at "vi skal sikre 10.000 nye årsverk i pleie- og omsorgssektoren", i sitt første statsbudsjett kuttet regjeringen i støtten til Lovise nberg og andre private høyskoler som utdanner sykepleiere.

Det er tydelig at løftene kan svikte og ikke står evig fast hos regjeringspartiene. I mange fylker kan utsatte mandater for KrF ha gått tapt fordi
235 våre folk ikke kunne "matche" de rød-grønne kandidatenes løfteflom. Det er trist. Men i det lange løp tror jeg vi står oss på at vi ikke lot oss rive med. For etter den søte kløe, kommer som kjent de sure svie...

Vi har ikke tatt varig opphold i kommentatorboksen
240 Vi er i opposisjon i denne perioden. Men vi har ikke tenkt å ta varig opphold i kommentatorboksen. Vi trives best ute på banen. Frå vår trygt forankrede posisjon i sentrum vil vi gjerne være med på å forme politikken. Vi står sammen med øvrig opposisjon når det er grunnlag for det,
Vi blir gjerne med på brede forlik, når det er til det beste for landet. Det er når vi
245 har vilje til å inngå kompromisser og søker brede løsninger sammen med andre partier, at vi virkelig tar våre prinsipper og idealer på alvor. Det er da vi beveger samfunnet den retningen vi ønsker.

Og vi har gjennomslag.
250 I tiden som kommer vil KrF søke brede løsninger om flere store viktige saker for landet. Jeg har allerede vært inne på eldresatsingen. Vi tok initiativet. De andre partiene ble med oss. KrF har gjennomslag.

En annen opplagt sak er kirke-stat-spørsmålet. Det er åpenbart at vi trenger en
255 bred og samlende løsning på forholdet mellom stat og kirke.

Det ville være uklokt å la et så viktig spørsmål avgjøres av knappest mulig politisk flertall. Ingen er tvil om at KrF har mye å bidra i prinsipielle debatter om statens forhold til trosfrihet, og trossamfunn. Derfor vil KrF få gjennomslag.

260 En sak som krever en bred løsning, er pensjonsspørsmålet. Dette er en sak som

265 hvor langsiktighet er spesielt viktig - og som krever et stabil tilslutning. At
dagens regjeringsparti SV og på noen meningsmålinger landets største parti, Frp,
ikke var med på pensjonsreformen i forrige runde, er i utgangspunkt ikke bra.
Vi aktivt engasjere oss i pensjonsdebatten for å få gjennomslag.

270 KrF har signalisert at vi er villige til å drøfte friskoleloven med regjeringen. Det
gjør vi fordi det for oss er viktigere å sikre elementære menneskerettigheter som
foreldreretten, enn å kunne gå ned med flagget til topps. For det kommer til å
bli en ny friskolelov. Men vi krever at regjeringen justerer sin midlertidige
hastelov som er et overgrep mot foreldrerett og minoriteters stilling i
samfunnet.

275 KrF har lange tradisjoner i friskolepolitikken. Fra Kjell Bondevik til Kjell Magne
Bondevik til Jon Lilletun og fram til dag har vi vært varme forsvarere for retten
til å starte skoler med alternativ pedagogikk og livssyn. Denne tradisjonen vet
regjeringspartiene om, og jeg tror det forstår at det vil være lurt å ha med KrF på
laget i en slik sak. KrF vil søke en bred løsning om friskolepolitikken for å få
280 gjennomslag.

I spørsmålet om liberalisering av pornolovgivningen vant vi også fram.
Høyesterett avsa i vinter en kjennelse som åpner for mer porno i det offentlige
rom, og en mer kynisk pornobransje i Norge. Samfunnet har aldri før vært så
285 seksualisert. Pornobransjen er en trussel mot menneskeverdet. Det er mange
enige med oss i, Derfor fikk vi bred støtte på Stortinget da vi fremmet et forslag
der vi krever tiltak mot seksualiseringen av barns hverdag når det gjelder
omsetning og distribusjon av porno.

290 Justiskomiteen ba også regjeringen vurdere å innføre et forbud mot produksjon
av pornografi i Norge og et forbud mot utstilling av pornografiske blader og
filmer. Komiteen støttet dessuten KrFs forslag om at distribusjon av pornografi
kun skal skje til dem som ønsker slik materiale. Dette er en viktig seier for
menneskeverdet. KrF har gjennomslag!

295 Jeg kunne nevnt flere saker. Det kommer til å dukke opp nye. KrF kommer ikke
på noe tidspunkt til å forlate banen for å innta kommentatorrollen. Vi har
dokumentert at vi ønsker å få ting gjort til beste for folk og land.

300 Vi gjorde det i regjering. Vi gjør de i Stortinget. Vi ser utfordringene. Og vi

handler!

En fornyet partiorganisasjon

305 Siden landsstyret sist var samlet, har vi lagt bak oss en omfattende omstilling av vårt partiapparat. Vi har gjort endringer som er tvunget fram av trangere økonomiske kår. Men vi har også gjort kloke endringer som vil sette oss i stand til å bygge partiet som en mer moderne og dynamisk organisasjon.

310 Politiske verksteder rundt stortingsrepresentantene dras nå i gang. De gir for første gang medlemmer på bred basis anledning til direkte dialog med våre sentrale folkevalgte på områder som engasjerer dem. Vi er nest størst blant partiene i antall medlemmer. Og vi har tatt mål av oss til å bli større. 1+1 aksjonen har allerede begynt å gi resultater. Gjennom 100-klubben har vi
315 sammen med KrFU satt oss fore å rekruttere 100 ungdommer til topplasseringer på kommunelistene neste år. Og om få dager kommer vårt flunkende nye medlemsmagasin i postkassene til alle KrF-ere. Våre stortingsrepresentanter har gjennom sine valgdistrikter og ansvarsfylker et ansvar for å følge opp hele landet. Med disse viktige grepene skal vi bygge et nytt og sterkere KrF.

320

Nordområdene

Nordområdene er Norges viktigste strategiske satsingsområdene i årene som kommer. Nord-Norge er definitivt Norges mest spennende region. Utviklingen i vår nordligste landsdel står overfor, og mulighetene denne utviklingen bærer
325 med seg, gir all grunn til å tro at Nord-Norge står overfor en lys framtid.

I 2005 la Bondevik-regjeringen fram en stortingsmeldingen Muligheter og utfordringer i nord om nordområdepolitikken. Den norske geografien og norske økonomiske interesser tilsier at Norge skal gå i front i nordområdene. Vi
330 må ikke la disse enorme mulighetene løpe fra oss.

Utvinning og transport av energiresurser, fiske og havbruk er fortsatt en viktig del av grunnlaget for bosetting i nord. Et grunnleggende norsk hensyn må være å sikre at Norge kan bevare, høste og videreforedle disse verdiene også i fremtiden, KrF har samtidig en visjon om at nordområdene skal bli et
335 foregangsområde for bærekraftig utvikling. For oss er det helt sentralt at "den nordnorske revolusjonen" foregår på en måte som ikke skader kommende generasjoners mulighet til å høste av naturens verdier.

Som politikere har vi et grunnleggende ansvar for å forvalte naturressursene

bærekraftig: Vi har et ansvar for ikke å gå ut over naturens taleevne. Ensidige økonomiske hensyn kan ikke gå foran økologisk og sosial utvikling. Og ved manglende kunnskap om konsekvenser av menneskelig aktivitet, må føre-var-prinsippet være rådende.

345

Olje- og gassvirksomhet, og fossile energikilder, er den største kilden til utslipp av klimagasser. Utslipp av klimagasser som følge av menneskelig aktivitet utgjør i dag den største trusselen mot vårt miljø og livsgrunnlag. Vi vet at den globale oppvarmingen rammer de fattige hardest. Derfor er det viktig å se virksomheten i nordområdene i et globalt perspektiv. Norge har et internasjonalt ansvar for de klimautslippene økt norsk petroleumsaktivitet vil føre med seg.

350

Vi tror ikke bare at det er mulig å kombinere en positiv utvikling nord med hensynet til miljø. Vi tror en bærekraftig forvaltning av ressursene i nord er en forutsetning for en langsiktig positiv utvikling i nordområdene. Like før påske legger Stoltenberg-regjeringen fram den helhetlige forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten. Formålet med planen er å etablere rammebetingelser som gjør det mulig å balansere næringslivsinteresser knyttet til fiskeri, sjøtransport og petroleumsvirksomhet innen rammen av bærekraftig utvikling.

355

360

Norske havområder er blant de reneste og rikeste i verden. Her finner vi noen av verdens største bestander av sjøfugl, fisk og pattedyr. Men både fiskerier, havbruksaktivitet, skipstrafikk og petroleumsaktivitet kan skade dette havmiljøet hvis påvirkningene blir for store.

365

Gjennom den helhetlige forvaltningsplanen skal virkningen på havmiljøet vurderes samlet på tvers av sektorer. Dette er en viktig reform av norsk miljøpolitikk og ressursforvaltning. KrF var en av pådriverne for at det skulle lages en slik plan for Barentshavet og Lofoten. For oss er det avgjørende at disse sårbare områdene forvaltes på en måte som sikrer livsgrunnlaget for både nåværende og kommende generasjoner.

370

En god forvaltningsplan kan bli en foregangsplan for forvaltning av andre sårbare områder i verden. Samme dag som forvaltningsplanen kommer, offentliggjør olje- og energiministeren hvilke selskaper som skal få lete etter olje- og gass i den såkalte 19. konsesjonsrunde, på blokker i Norskehavet og det sørlige Barentshavet. Vi forutsetter at Regjeringen viderefører KrFs linje i

375

380 regjering der føre-var-prinsippet, hensynet til miljø, ressurser og livet i og ved
havet, må legge rammene for hvilken aktivitet som kan tillates i de nordlige
havområdene.

Regjeringspartiene kan føle seg trygge på at de får en sterk miljøopposisjon i
385 Stortinget dersom de ikke ivaretar miljøhensynene i Barentshavet på en
tilfredsstillende måte. KrFs krav vil være klare:

Vi vil sikre de mest sårbare områdene gjennom opprettelse av petroleumsfrie
soner. Vi vil la prinsippet om nullutslipp være styrende for forvaltningen av
390 nordområdene, Vi vil stille strengere krav til boretidsvinduer, beredskapsvern
og krav til teknologi i de mindre sårbare områdene som åpnes for
oljevirkksomhet. Vi vil at forvaltningsplanen skal inneholde tiltak mot overfiske.
Vi vil ha tiltak for å bevare sårbare arter på havbunnen, gjennom blant annet
forbud mot bunnslpende fiskeredskaper. Og vi vil at Norge skal arbeide for at
395 de strenge miljø- og sikkerhetskravene som skal gjelde på norsk side, blir gjeldene
for hele Barentshavet.

Regjeringen må derfor ta initiativ til en avtale med Russland. KrF kommer til å
si tydelig i fra hvis Jens Stoltenberg overkjører SV også i denne miljøsaken. Vi vil
400 være ei vaktbikkje for miljøet!

Midt-Østen

Partivenner! "Øst er øst og vest er vest, og aldri skal de to møtes" Dette sitater
har blitt gjentatt uttallige ganger etter 11. september, og i forbindelse med det
405 noen mener er et sammenstøt mellom sivilisasjoner, mellom den muslimske
verden i øst, og den kristen-humanistiske tradisjonen i vest. Sitatet er tillagt den
britiske forfatteren Rudyard Kipling, skaperen av blant annet Jungelboken. I
offentlige debatten brukes sitatet for å begrunne de store sivilisasjonsforskjellene
mellom mennesker fra Østen og mennesker fra Vesten.

410 Men forfatterne Stian Bromark og Dag Herbjørnsrud viser boken "Blanke
løgner, skitne sannheter" hvordan nobelprisvinneren Kipling misbrukes! Leser
man videre i diktet sitatet er hentet fra, skriver den Bombay-fødte forfatteren at
"det verken er øst eller vest, grense, rase eller fødsel" som betyr noe når
415 mennesker står ansikt til ansikt, selv om de kommer fra verdens ender. I
kjølvannet av striden omkring karikaturtegningene av profeten Muhammed har
flere røster tatt til orde for at vi står overfor et sammenstøt mellom sivilisasjoner.

Teorien stammer fra den amerikanske statsviteren Samuel Huntington, som i
420 1993 publiserte en artikkel "The Clash of Civilizations".

Med sivilisasjonskonflikt-teorien er en forenkling. Vi må ikke falle for fristelsen til å akseptere et unyansert "oss-mot-dem"-verdensbilde.

Den eneste farbare veien er dialog og forsoning. Det er ikke tilfeldig at Kristelig
425 Folkeparti kom til å innta en meglingsrolle i striden om Muhammed-tegningene. Respekten for mennesket som et åndsvesen og respekten for tro og trosfrihet, ligger dypt forankret i vårt parti.

Forståelsen mellom Magazinet's redaktør og lederen for Islamsk råd i Norge bidro til å roe gemyttene. En innvandrer fra Kashmir, Ali Kahn, som også er
430 KrF-medlem, bidro sammen med meg i denne meglingen. Resultatet var viktig for Norge, ikke bare for norske ambassader, men også for truede norske bistandsarbeidere og bedrifter.

Moderate muslimer i Norge bidro til å forhindre en tilspisset situasjon i vårt
435 samfunn, og de bidro til at det ble kjent i den muslimske verden at striden i Norge var bilagt. Det skapte en bølgebryter, som dempet den voldsbølgen som islamistiske grupper hadde satt i gang. Dette forteller meg tre ting.

For det første at vi ser frukter av integreringsarbeidet i Norge. For det andre ser
440 vi frukter av dialogen mellom kristne ledere og muslimer her hjemme. Og for det tredje, situasjonen forteller noe om den historiske dragkampen som nå foregår innen den muslimske verden. På den ene siden står ekstremistiske, autoritære og voldsforherligende islamistgrupper. På den andre står moderate og demokratisk orienterte muslimer.

445 I vestlige land merker vi ekstremistenes hat mot Vesten. Terroraksjonene skaper uro, frykt og lidelse. Også ekstremistgruppene's foraktelige omtale av Vestens demokrati, ytringsfrihet og kultur gjør inntrykk på oss. Ved første øyekast kan det se ut som et sammenstøt mellom sivilisasjoner.

450 Jeg vil heller kalle det et sammenstøt om sivilisasjon. Et sammenstøt om menneskerettigheter og demokrati. For vel så viktig som kampen mot Vesten, er islamistenes kamp for å vinne makten i egne samfunn. Ikke minst gjelder dette mange arabiske land. De ekstreme islamistene kjemper derfor å destabilisere eksisterende regimer, renske ut vestlig innflytelse, skvise ut annerledes troende,
455 og bekjempe det som ser ut som moralsk forfall.

Ett historisk eksempel på dette er ekstremistenes attentat mot Egypts president
460 Sadat i 1981. Han ble myrdet noen år etter at han og Israels statsminister Begin
fikk Nobels fredspris. I noen land har ekstremistene vunnet fram. Det er
alvorlig. Iran styres av et autoritært regime, som forfølger dissidenter og
annerledes troende innad, og som støtter terror utad. Presidenten benekter at
Holocaust har funnet sted og vil utradere Israel fra Midt-Østens kart. Slike
465 regimer representerer en stor fare for menneskeverd, menneskerettigheter og
fred.

Et annet, og høyst dagsaktuelt tilfelle, Hamas' maktovertakelse de palestinske
områdene, i demokratisk valg vant Hamas, som både er en politisk bevegelse og
470 terrororganisasjon. Det er nå en spent og uavklart situasjon i de palestinske
områdene. Økonomien er på randen av sammenbrudd. Det gjenstår mye før
den politiske situasjonen er fullt ut avklart. Bistand er viktig for å utvikle
demokrati, menneskerettigheter, godt styresett og bekjempe korrupsjon i de
palestinske områdene. Utdanning, arbeid og inntekt er viktig for å bekjempe
475 håpløshet, har og terror.

Men vi kan ikke kanalisere bistand gjennom en terrororganisasjon. KrF har
dermed klare krav til den nye palestinske regjeringen:

Alle medlemmer av en Hamas-dominert regjering må ta avstand fra vold. De må
480 anerkjenne Israels rett til å eksistere som stat. Og de må godta avtaler som til nå
er inngått av de palestinske myndighetene, inkludert det såkalte "Veikartet for
fred".

Dette er krav som har bred internasjonal støtte. Vi må gjøre det tydelig for de
485 nye makthaverne at vold og terror totalt uakseptabelt. KrF forventer at den
norske regjeringen står fast på disse kravene. Ellers kan den ikke påregne
ryggdekning hos oss. Skal Hamas ta de forpliktelsene et regjeringsansvar
medfører, må organisasjonen i praksis fornekte sitt eget charter. Hamas står i et
eksistensielt dilemma. Skjøre palestinske institusjoner vakler. Midt-Østen står
490 overfor en avgjørende skillevei.

KrF mener Norge nå aktivt må bruke den tillit og innflytelse som vi har
opparbeidet gjennom årelangt konstruktivt arbeid for Midt-Østens folk.
Vi skal forsvare Israels legitime rett til å leve i fred. Vi skal kjempe mot forslag
495 om Israels-boikott - enten de kommer fra SV eller andre.

Vi skal arbeide for at den israelsk-palestinske konflikten løses gjennom fredelige forhandlinger, ikke gjennom voldsbruk. Vi skal bistå konstruktivt i arbeidet for fred, sikkerhet og demokrati, for godt styresett, menneskerettigheter og økonomisk utvikling.

Og vi skal vise omsorg for de lidelser både palestinerne og israelerne utsettes for på grunn av dagens konflikt. Dette er i pakt med de beste tradisjoner i norsk Midt-Østenpolitikk. Det handler også om menneskeverd og menneskeretter.

Avslutning

I kampen for menneskerett og menneskeverd har vi mange lysende forbilder. La meg til slutt i dag fortelle historien om en av dem. Vi skriver desember 1955:

Syersken Rosa Parks har nettopp satt seg på bussen. Hun har funnet et sete i avdelingen for fargede personer, slik hun pleier. Men denne dagen er avdelingen for hvite fullsatt. Så da en hvit mann stiger om bord, ber bussjåføren Parks om å flytte seg lenger bak. Men Parks nekter å reise seg for den hvite mannen. Rosa Parks var nemlig lei av å bli behandlet som en annenrangs borger. Hun stod på sitt, le arrestert, stilt for retten og dømt for upassende oppførsel og for å ha brutt lokale regler. Hun ble fengslet og ilagt en bot på 14 dollar for protesthandlingen. Dette førte til en 381 dager lang boikott av bussene, organisert av den gang ukjent Martin Luther King jr.

Året etter at Parks nektet å flytte seg, avsa Høyesterett dom: Segregerte busser var i strid med grunnloven. Bussboikotten i Montgomery ble starten på en omfattende borgerrettsbevegelse i USA. I 1964 ble offentlig rasediskriminering forbudt ved lov. Rosa Parks historie er bare en av mange fortellinger om enkeltmennesker som har drevet kampen for menneskeverd og rettferdighet videre. Historien lærer oss at likeverdet ikke kan tas for gitt, selv ikke i et demokrati. Det er ikke likegyldig hva slags menneskesyn som legges til grunn for byggingen av samfunnet.

Kampen for menneskeverdet går som en gul tråd gjennom KrFs historie. Det er ingen tilfeldighet at vår partisang heter "Ta vare på livet". Vi har kjempet mange slag mot diskriminering og sorteringssamfunnet. Ny "fighter" venter, i juni kommer den rød-grønne regjeringen med en ny bioteknologilov, som etter all sannsynlighet åpner for forskning på ufødt liv. Vi kommer til å sloss mot alle former for gradering av menneskeverdet, enten det er gjennom

bioteknologiloven eller diskriminering av eldre på arbeidsmarkedet. Det er hva KrF er til for.

Kilde

540 www.krf.no

Emner

Landsstyremøte

URI

545 <https://www.virksommeord.no/tale/kampen-for-menneskeverdet>

550

555

560

565

570